

**MUNI
PED**

6. seminář

Fyzické a právnické osoby.

JUDr. Radovan Malachta
jarní semestr 2022

**MUNI
PED**

Osoby v právu

Osoby v právu

Fyzické osoby

Právnícké osoby

Osoba je fyzická, nebo právnická. (§ 18 občanského zákoníku)

Fyzická a právnická osoba - pojem

Fyzická osoba

- člověk

Právnická osoba

- organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná
- teorie fikce – pouze fingujeme, že právnická osoba je „osoba“
- například spolek, společnost s ručením omezením, akciová společnost, nadace atd.
- stát
 - v soukromém právu je právnická osoba

Právní osobnost a svéprávnost

Právní osobnost

- způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti
- fyzické osoby: od narození po smrt (postavení nenarozeného dítěte – dále)
- právnické osoby: od vzniku po zánik

Svéprávnost

- způsobilost právně jednat (nabývat svým vlastním jednáním práva, zavazovat se k povinnostem)
- jen u fyzických osob
- u právnických osob nelze o svéprávnosti hovořit („někdo jedná“ za právnickou osobu)

**MUNI
PED**

Fyzické osoby

Právní osobnost fyzických osob

– nabývá se **narozením**

- postavení **nascitura** (= počaté, ale nenarozené dítě) – má podmíněnou právní osobnost, pokud se narodí živé (+ další podmínky) – vliv například na dědické právo (§ 25 OZ)

– zaniká **smrtí**

- otázka, co to je smrt a kdy nastává
- prokazuje se **veřejnou listinou** po prohlédnutí těla – *co se tím myslí?*
- co když nelze tělo prohlédnout – prohlášení člověka za mrtvého soudem bez návrhu, pokud se smrt jeví jako jistá vzhledem k okolnostem
- lze i domněnka smrti – pak ale přísnější podmínky (soud prohlásí na návrh, po určité době apod.)
- **prohlášení za mrtvého** – zaniká právní osobnost vs. **prohlášení za nezvěstného** – nezaniká právní osobnost
- **místo úmrtí** – když neznáme, vyvratitelná domněnka – tam, kde se našlo tělo

– **změna pohlaví**

- nutný chirurgický zákrok
- nemá vliv na právní osobnost
- má ale vliv na manželství (registrované partnerství) – to zaniká

Svéprávnost u fyzických osob

= způsobilost samostatně právně jednat (ale i protiprávně – deliktní způsobilost)

Plná svéprávnost

- zletilostí = 18. rok života
- plnou svéprávnost lze nabýt i dříve
 - uzavřením manželství (v 16 letech)
 - přiznání svéprávnosti soudem (v 16 letech)

Nezletilí

- i nezletilí mají svéprávnost (ale ne plnou) – mohou právně jednat co do povahy přiměřeným **rozumové a volní vyspělosti** nezletilých jeho věku
 - rozum = rozpoznat povahu právního jednání
 - vůle = uvědomit si právní následky
- nezletilí – do 18 let

Svéprávnost, deliktní způsobilost

Má se za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku.

(§ 31 OZ)

- pracovní právo:
 - věk 15 let + ukončená povinná školní docházka (vs. výjimky v zákoně) - § 34 a 35 OZ
 - podnikání - § 33 OZ
- nelze samostatně jednat tam, kde i zletilý potřebuje přivolení soudu (§ 898 OZ)
- deliktní způsobilost = způsobilost k protiprávnímu jednání
 - neseme odpovědnost za vlastní protiprávní jednání
 - například trestní právo: dovršením 15. roku života
 - soukromé právo: nově novela – 13 let – nahradí způsobenou škodu poškozenému, pokud byl nezletilý způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky (§ 2920 a 2921 OZ)

Lze člověka zbavit svéprávnosti?

– **NE!**

- nelze člověka zbavit svéprávnosti, svéprávnost lze jen **omezit**, ale i to je krajní řešení – je to zásah do lidské důstojnosti
- 1. předběžné prohlášení
- 2. nápomoc při rozhodování
- 3. zastoupení členem domácnosti
- 4. omezení svéprávnosti
 - pouze výjimečně, celá řada podmínek - § 55 a násl. OZ
 - omezení jen soudem, soud pak i ruší či mění rozsah omezení
 - omezená doba – doba nutná pro vyřízení, max. 3/5 let
- výše uvedená podpůrná opatření se týkají zletilých osob

Co je ještě upraveno ohledně FO

Demonstrativní výčet 😊

- jméno člověka, pseudonym, bydliště
- ochrana osobnosti
- podoba a soukromí
- zásah do integrity
- nakládání s částmi lidského těla
- ochrana lidského těla po smrti člověka
- udělení plné moci
- atd.

**MUNI
PED**

Právnícké osoby

Úvod

- **teorie fikce** – jen fingujeme, že právnická osoba je osoba
- obecná úprava v občanském zákoníku, zejména pro soukromé právo
- obchodní právo: zákon o obchodních korporacích
- veřejné právo: celá řada zákonů
- v oblasti soukromého práva je stát právnickou osobou
- **má právní osobnost** od svého vzniku do svého zániku
- **nemá svéprávnost** – jednají lidé (fyzické osoby) za právnickou osobu

Kategorizace dle občanského zákoníku

– korporace

- spolek, SVJ, odborové organizace, organizace zaměstnavatelů
- obchodní korporace
 - veřejná obchodní společnost
 - komanditní společnost
 - společnost s ručením omezením
 - akciová společnost
 - družstvo

– fundace

- nadace
- nadační fond

– ústav

jedná se o uzavřený okruh těchto forem, nelze si vymýšlet nové

Stručný přehled – základní rozdíly

– korporace

- základní rys: společenství osob, tj. personální základ, osobní povaha
- může mít i jednoho člena (fikce), připouští-li to zákon
- ale například spolek: alespoň tři osoby mohou založit

– fundace

- základem je majetek, sleduje určitý účel

– ústav

- mix výše uvedeného
- účelem je provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky

Identifikační znaky

– název

- jméno právnické osoby
- slouží k označení a současně odlišení
- nesmí být klamavý

– sídlo

- musí ho právnická osoba mít (už při ustanovení právnické osoby, výjimka při zápisu do veřejného rejstříku)
- může být i v bytě

– národnost

- na základě českého práva, unijního/evropského či mezinárodního práva

**MUNI
PED**

**Děkuji za pozornost
malachta@mail.muni.cz**